

Skattelitteratur

Skattehandbok del I, 5:e omarbetade och utökade upplagan, av Erland Geijer, Eric Rosenqvist och Harry Sterner, P. A. Norstedt & Söners Förlag, Stockholm, 1028 s. och inbunden. Pris 82 kronor.

Den nu presenterade upplagan av den av Geijer, Rosenqvist och Sterner författade skattehandboken är i förhållande till sina föregångar utökad och omarbetad. Utökningen är en följd bl a av det uppdrivna lagstiftningstempot. En annan anledning till utökningen är den att man tagit in RR-utslag och RN-meddelanden för åren 1959—61. Såsom förklaring till att kommentarerna i stor utsträckning omarbetats anges endast att detta skett av olika skäl. En eller annan omarbetning är väl föranledd av att författarna tvingats att tänka om. Något som särskilt författaren på skatterättens område då och då nödgas göra.

Den femte upplagan är naturligtvis av samma höga klass som sina föregångare. Dess svagaste punkt är paradoxalt nog den omständigheten att den är så tillförlitlig som den är. Den kunskapsförstärkt tror nämligen gärna att allt som står i GRS också är riktigt. Det är så lätt — då man behöver stöd — att förbise att satsen ingen är ofelbar även gäller GRS. Detta fick den instans, vilken som domskäl i ett ärende nästan ordagrant citerade fjärde upplagan av handboken, anledning att begrundas. (Jfr GRS IV s 5 och RÅ 1958 s 156).

Även om det mesta i GRS är riktigt finns det dock detaljer, som kan ifrågasättas. Här kan nämnas författarnas inställning till frågan angående tidpunkten

för förmögenhetsvärderingen vid brutet räkenskapsår tex i rörelse då även inkomst förekommer, vilken redovisats kontant. Författarna anser att förmögenheten skall redovisas per den 31 december kalenderåret närmast före taxeringsåret (s 13—14). Till stöd härför åberopar de rättsfallen RÅ 1958 ref. 53 och RÅ 1960 ref. 14. Det är naturligtvis inte uteslutet att författarna kan få rätt i framtiden. För närvarande måste emellertid frågan anses stå öppen. Av rättsfallen kan man nämligen enligt recensentens uppfattning inte läsa ut något annat, än att i förekommande fall en förmögenhetstaxering skall åsättas varje år. I det sist nämnda rättsfallet förklarade visserligen regeringsrätten att den 31 december skulle tjäna såsom värderingstidpunkt. Detta behöver dock inte innebära något principiellt ställningstagande utan kan förklaras med hänvisning till omständigheterna i målet. Det är därför inte säkert att rättsfallet RÅ 1944 Fi 538 förlorat sin aktualitet. Där fick den skattskyldige, vars räkenskapsår gått ända till den 30 september, vid beräkning av förmögenhet använda sig av börsvärdet för sina aktier sistnämnda dag, fastän börsvärdet den 31 december var högre.

Opposition uppväcker även författarnas åsikt om de sk skentransaktionerna. En sådan innebär att något, som synes ha skett, inte ägt rum. Såsom exempel kan vi ta fallet att en skogsägare, som endast skenbart givit bort avverkningsrätter till sina barn, sedermera avyttrar skogen och tillgodogör sig likviden. Det är ju helt i sin ordning att fadern, som lagt beslag på likviden, beskattas för inkomsten i ett sådant klart fall av skentransaktion. Ofta har emellertid en verklig gåva ägt rum, varefter barnen både säljer och uppstår

likvid för egen räkning. Det har alltså inte förelegat någon skentransaktion. Likväl har beskattningsdomstolarna i dessa fall sanktionerat taxeringsnämndernas beskattning av fadern-givaren. Vilken grunden härtill än kan vara, är den i vart fall ej, såsom GRS påstår, att gåvan betraktats såsom skentransaktion. Förklaringen är snarare att givaren i och med barnens avyttring av skogen anses ha förfogat över fastighetens avkastning. Härtill kommer den praktiska synpunkten att beskattningsnämnderna i allmänhet inte blir underkunniga om förfogandet förrän försäljningen skett.

Vidare kan man ifrågasätta författarnas påstående, att fastighet i utlandet i realisationsvinsthänseende betraktas såsom lös egendom. (Jfr Mutén, Skattenytt 1960 s 326.)

Vid den omarbetning som skett av kommentararena har författarna kompletterat framställningen med hänvisningar till nytillkommen litteratur. Vissa avsnitt har genomgripande omarbetats. Såsom exempel kan nämnas avsnittet om jordstyckningsrörelse. Det är tacknämligt att författarna så långt det går försöker att påvisa gränsen mellan jordstyckningsrörelse och annan fastighetsförsäljning, särskilt som rättspraxis utvecklats på ett för lekmanen svårbegripligt sätt.

Omarbetningarna inskränker sig emel-

lertid inte endast till det sakliga. Man har nämligen tagit tillfället i akt och gjort dispositionen om möjligt än mer överskådlig. Därvid har man bl a ökat antalet tabeller och uppställningar. Berömvärd är även åtgärden att förse de olika styckena i mer omfattande lagrum med ordningsnummer.

I tabellen över betänkanden har dock en del slarvfel övervintrat från tidigare upplagor.

I sakregistret har man under in-teckning (kostnad för) endast hänvisat till 36 § KL. Då enligt ett flertal rättsfall avdrag medgivits för in-teckningskostnad vid beräkning av inkomst av jordbruksfastighet, annan fastighet och rörelse är frånvaron av hänvisning till motsvarande lagrum en brist. Därtill kommer att grunden för avdragsrätten debatterats vid ett flertal tillfällen under de senaste åren.

Bokens pris 82 kronor bör inte få avskräcka från inköp. Trots det skenbart höga priset torde författarna inte ens kunna påräkna skäligen ersättning för sitt enorma arbete att år efter år bevaka utvecklingen på skatteområdet.

Till slut är det bara att konstatera att det är vemodigt att en av författarna — Eric Rosenkvist — inte fick uppleva den femte upplagan av den bok han ägnat sin kraft under avsevärd tid.

Hans Bylin.